

Yötyön teettäminen. Uimahalli.**Dnro 14/2018, annettu 28.9.2018**

Oikaisuvaatimus hylättiin. Asiasta äänestettiin (4-1).

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X

Vireille: 2.8.2018

Oikaisuvaatimuksen kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro LSAVI/3657/04.07.00/2018, joka on annettu 3.7.2018.

X on hakenut Lounais-Suomen aluehallintovirastolta lupaa teettää kuudella puhtauspalvelutyöntekijällä yötyötä P:n kaupungin O uimahallissa. Teetettävä yötyö sijoittuu klo 23.00-01.00 ja 04.00-06.00 välille. Lupaa on haettu ajalle 27.8.-7.10.2018.

O uimahalli on avoinna yleisölle klo 06.00-21.00. Hakemuksen mukaan hygieniavaatimusten täyttäminen hallin ollessa avoinna ei täysin onnistu uimahallin suuren kävijämäärän takia. Hygieniavaatimusten täyttämiseksi hallin huoltokatkoa ei ole mahdollista järjestää hallin korkean käyttäjämäärän vuoksi, ja puhtauspalvelun tuottaminen hallin ollessa auki on fyysisesti raskasta.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen. Perusteluissa tuodaan esille, että yötyöluvan myöntäminen on työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella mahdollista, jos työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt vaativat työn tekemistä yötyönä. Hakemuksessa ei ole tuotu esiin mitään teetettävän työn tekniseen laatuun liittyviä seikkoja tai muita erityisiä syitä, joihin poikkeuslupa voitaisiin perustaa. Uimahallissa tapahtuva päivittäinen siivoustoiminta, kun uimahalli sulkeutuu jo klo 21.00, ei sisällä mitään teknisiä tai erityisiä syitä siivoustyön sijoittamiseksi yöaikaan. Uimahallia joudutaan joka tapauksessa siivoamaan myös päivän aikana ja tämä mahdollisuus on illalla vielä hallin sulkeuduttua klo 23.00 saakka.

Perusteluissa on vedottu lisäksi lainvalmisteluasiakirjoissa ja oikeuskirjallisuudessa esitettyyn näkemykseen työelämästä johtuvista yötyön teettämisen yllättävistä tarpeista. Perusteluissa tuodaan esiin, että työneuvoston mukaan tällä tarkoitetaan työnantajan päätösvallan ulkopuolella olevissa olosuhteissa tapahtuvia muutoksia, jotka synnyttävät tarpeen yötyön teettämiseksi. Ratkaisu yötyön teettämiseksi olisi käsillä olevassa tapauksessa kuitenkin puhtaasti liikkeenjohdollinen päätös.

Oikaisuvaatimus ja sen perusteet

X on vaatinut työneuvostoa oikaisemaan aluehallintoviraston tekemää päätöstä ja myöntämään poikkeusluvan yötyökokeilulle hakemuksen mukaisesti.

Uimahalleja voidaan siivota käyttöpäivän aikana, käyttöpäivän jälkeen tai sekä käyttöpäivän aikana että sen jälkeen. Uimahallin siivouksen toteuttamisajankohtaan vaikuttavat uimahallien aukioloajat, kävijämäärät, likaantuminen sekä työ- ja asiakasturvallisuuden liittyvät asiat.

Uimahalleissa käytönajainen välisiivous ja käytönjälkeinen ylläpitosiivous tarkoittavat sitä, että käyttäjien läsnäolon aikana tiloihin tehdään lähinnä välisiivouksia. Tällöin poistetaan muun muassa roskat ja käytetään koneellisia lattian puhdistusmenetelmiä. Käytön jälkeen tehdään perusteellisempi ylläpitosiivous, jolloin voidaan käyttää tehokkaampia siivousmenetelmiä ja puhdistusaineita. Ylläpitosiivouksessa voidaan käyttää myös desinfiioivia puhdistusaineita. Malli soveltuu suuriin uimahalleihin, kuten O:n uimahalliin, joissa on pitkät aukioloajat ja suuret käyttäjämäärät.

P:n kaupungin O uimahallissa on noin 620 000 kävijää vuodessa, joten käyttäjämäärä on korkea ja aukioloajat ovat siivouksen suorittamiselle haastavat.

Aukioloajat ovat seuraavat:

ma-ti, pe	6.15-22.00
ke	6.15-21.00
to	7.00-22.00
la-su	8.00-15.15

Uinti- ja kuntosaliaika päättyy 15 minuuttia ennen uimahallin sulkemista. Siivoustyön toteuttamisen ajankohtaan ei X palveluntuottajana juurikaan pääse vaikuttamaan.

Ammattitaitoisen siivouksen ja tilojen pintahygienian merkitys mm. allasveden terveydelliseen laatuun on huomioitu myös lainsäädännössä terveydensuojelulain (763/1994) 28 a §:ssä allasvesihygienian osaamisesta. P:n kaupungissa uimahallien pintahygienia on saatu pysymään vielä terveysrakastajien tekemien hygieniamittausten mukaan hyväksyttävien rajojen sisäpuolella. Suuri riski kuitenkin on, että nykyisillä työvuoroilla ei pystytä takaamaan pintahygienian säilymistä, mikä johtaa pahimmillaan asiakkaiden sairastumisiin, hallin kiinnipitämiseen ja tarpeettomaan ympäristökuormitukseen.

Työturvallisuuteen vedoten, kuumat saunat ovat iltavuoron aikana haastavaa saada hygieenisesti puhtaaksi, koska jälkilämpö aiheuttaa muun muassa desinfioidien puhdistusaineiden höyrystymistä, joten niitä ei voida käyttää. Saunat siivotaan tällä hetkellä aamuvuorossa, joka alkaa klo 5.00 eli samaan aikaan, kun saunat laitetaan päälle. Saunojen perusteellista siivousta on näin ollen jouduttu vuorottelemaan, jotta ne on ehditty pestä kunnolla oikeilla aineilla ennen saunan lämpiämistä. Työntekijöille aiheutuu tällä hetkellä sekä aamu- että iltavuorossa lämpötilaongelmia ja kemiallista kuormitusta, mikä ei täytä työsuojellisia vaatimuksia.

Hakemuksessa esitettyä työskentelymallia vastaavia toimintamalleja käytetään R:n, S:n ja T:n kaupunkien uimahalleissa. Kokeilun tavoitteena on selvittää ja todentaa esteettömän, työ- ja asiakasturvallisen allas- ja märkätilojen puhtauspalvelun vaikutusta pintahygieniatasoon. Oletuksena on, että kyseisin keinoin pintahygienia pystyttäisiin nostamaan tavoitetasoihin ja takaamaan käyttäjäasiakkaille terveelliset, turvalliset ja hygieeniset harrastetilat sekä turvaamaan työntekijöille terveyttä vähemmän kuormittavat työskentelyolosuhteet.

Luottamusmiehen lausuma

Luottamusmies A ei puoltanut poikkeuslupahakemusta, koska työntekijät kokevat kello 04.00 alkavan työvuoron liian aikaiseksi ja koska työt ehditään tekemään kello 05.00 alkavalla työajalla. Julkiset kulkuneuvot eivät ole käytettävissä hakemuksen mukaisina työaikoina eikä kaikille

työntekijöillä ole käytössään autoa. Myös mahdolliset laiterikot ja niiden hoitamisen ongelmat olivat myös perusteena hakemuksen vastustamiselle.

Luottamusmies A on toimittanut työneuvostoon lausumansa, jossa tuodaan esille, että hakemuksen mukaiset työvuorot koetaan liian raskaiksi. Uimahallin kävijämäärissä ei ole tapahtunut sellaista oleellista muutosta, joka vaatisi laajentamaan työn tekemistä yöaikaan. Yöaikainen työ aiheuttaisi työntekijöille liikkumisongelmia, koska julkinen liikenne ei ole käytettävissä yöaikaan. Työnantaja ei ole myöskään ollut halukas järjestämään työntekijöille yöaikaista kuljetusta. Edelleen luottamusmies kertoo, että työntekijät kokevat huolta yöaikaisesta työturvallisuudesta, esimerkiksi, miten toimintaa mahdollisten yöaikaisten laiterikkojen kanssa, jos siivoustyön aikana uimahallissa ei ole muita työntekijöitä. Luottamusmiehen mukaan uimahallin aukioloja määrittävän tahon olisi huomioitava nykyistä paremmin se, että uimahalli saadaan siivottua inhimillisinä työaikoina. Huoltokatkos kerran viikossa aamuisin niin, että uimahalli avataan esimerkiksi kello 9-11, on työntekijöiden esittämä vaihtoehto.

Lisäselvitys

Työneuvosto on pyytänyt X:ltä lisäselvitystä siihen, miksi työtä on päätetty ryhtyä toteuttamaan aiempaa poikkeavalla tavalla eli mikä syy on synnyttänyt yötyön teettämisen tarpeen ja miten yöaikaisella työllä voidaan parantaa hygieniatasoa verrattuna työn aiempaan suorittamisajankohtaan. Vastauksessaan X kertoo, että se ei voi palveluntuottajana vaikuttaa uimahallin aukioloaikoihin. Yövuoroja on suunniteltu, koska uimahallin käyttöaste on todella korkea eikä hallissa ole huoltokatkoa, joka mahdollistaisi siivouksen sauna- ja allastiloissa siten, että niitä voitaisiin puhdistaa lähes normaalissa huoneenlämmössä. Yösiivouksessa on myös mahdollista tarvittaessa käyttää tavanomaista tehokkaampia siivousmenetelmiä ja puhdistusaineita. Siivous aikana, jolloin asiakkaita ei ole uimahallissa, mahdollistaa myös pintojen kuivumisen, mikä on tärkeää pintahygienian ja allasturvallisuuden kannalta.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Päätöksen perustelut

X on hakenut yötyölupaa työaikalain (605/1996) 26 §:n perusteella ja aluehallintovirasto on päätöksessään ratkaissut hakemuksen mainitun lainkohdan 1 momentin 14 kohdan (1003/2014) perusteella. Työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan yötyötä saadaan teettää aluehallintoviraston luvalla ja sen määräämillä ehdoilla työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat. Säännöksen perustelut ovat niukat. Työaikalakia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan kuitenkin, että säännöksellä pyritään estämään yötyökiellosta aiheutuvat kohtuuttomat vaikeudet yllättävissä tilanteissa (HE 34/1996, s. 59). Vastaavan sisältöinen säännös oli jo vuoden 1946 työaikalain 13 §:n 1 momentin 7 kohdassa (1351/88). Sen perusteluissa on todettu edellä kuvattua vastaavasti, että lupamenettelyn avulla työelämän toisinaan yllättävät tilanteet voidaan tarkoituksenmukaisesti selvittää ilman, että yötyön rajoituksista aiheutuu kohtuuttomia vaikeuksia (HE 193/88, s. 25). Oikeuskirjallisuudessa **Tiitinen ym.** ovat tuoneet esille, että ”säännöksen tarkoituksena on estää se, ettei yötyökiellosta aiheudu kohtuuttomia vaikeuksia yllättävissä tilanteissa” (Tiitinen, Kari-Pekka – Kröger, Tarja – Lonka, Esa – Paanetoja, Jaana: Työaikalaki 1996, s. 170 -171). **Äimälä** on katsonut, että poikkeuslupa voidaan myöntää säännöksen perusteella silloin, kun yötyön teettäminen ei ole mahdollista säännöksen 1 – 13 mainituissa tapauksissa. Edelleen hän toteaa, että poikkeuslupa 14 kohdan perusteella soveltuu tilanteissa, joissa työaika sijoittuu vain ajoittain ja vähäiseltä osin yöaikaan, ”eikä kyse ole luettelon muissa kohdissa mainitusta työstä.” Äimälän mukaan ajan mittaan voi myös ilmetä työtehtäviä, joissa yötyön teettäminen on perusteltua mutta, joita ei ole otettu huomioon työaikalain 26 §:n 1 momentin luettelossa. Näin ollen työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohta toimii eräänlaisena varaventiilinä (Äimälä, Markus, Työaikalaki 2012, s. 167). **Rusanen ym.** toteavat vastaavasti, että työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa säädetty poikkeuslupamenettely mahdollistaa yötyön niissäkin tapauksissa, joita ei ole laissa erikseen mainittu (Rusanen, Jorma – Palanko-Laaka, Kirsti – Heikkerö, Jukka – Skippari, Jorma ja Itkonen, Pentti: Työaika, vuoden 1996 työaikalain säännökset ja tulkinnat – teoksessa 1999, s. 150). **Hietala ja Kaivanto** korostavat, että työaikalain 26 §:n 1

momentin 14 kohta on tarpeen, jotta työaikalain yötyökäytäntö voi pysyä työn kehittymisen mukana (Hietala, Harri – Kaivanto, Keijo: Työaikalaki käytännössä 2014, s. 164).

Työneuvosto on aikaisemmassa käytännössään todennut, että luvan myöntämisen perusteet ovat työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa muotoiltu lähtökohtaisesti melko väljästi. Erityisiä syitä on arvioitava säännöksen tarkoitusta vasten, eli mistä yötyön teettämisen tarve aiheutuu ja syntyykö yötyökiellosta työnantajalle kohtuuttomia vaikeuksia. Työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettujen erityisten syiden täyttymistä on siis arvioitava lähtökohtaisesti säännöksen tarkoituksen mukaan, toisin sanoen, aiheutuuko yötyökiellosta työnantajalle kohtuuttomia vaikeuksia yllättävissä tai muuttuneissa olosuhteissa.

X perustelee tarvetta teettää yötyötä kello 23 - 01 ja 04 - 06 välisinä aikoina hygieniavaatimusten täyttämisen vaikeuksilla, työn raskaudella ja allasturvallisuuden vaatimuksilla. Mainittuna aikana uimahallin ollessa kiinni voidaan suorittaa päiväaikaista siivousta perusteellisempi siivous, mikä mahdollistaa muun muassa vaaditun pintahygieniatason säilyttämisen ja sen, että puhdistetut pinnat kuivaavat ennen seuraavaa käyttöä. Työturvallisuuden kannalta on suotavaa, että saunojen puhdistus voitaisiin tehdä lähes huoneenlämmössä, jolloin kemikaalit eivät höyrysty. Puhtaanapito ei X:n mukaan onnistu nykyisin uimahallin aukioloaikojen johdosta parhaalla mahdollisella tavalla ilman yötyötä.

Työneuvoston käsityksen mukaan lupaa haetaan kuitenkin tavanomaiseen uimahallin puhtaanapitotyöhön. Työ sinänsä on kerrotulla tavalla haasteellista uimahallin aukioloajoista johtuen. Työn suorittamisen vaikeudet eivät kuitenkaan voi olla sellainen työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettu erityinen syy, jonka perusteella yötyö voitaisiin sallia edes ajallisesti rajoitettuna kokeiluna. Tässä tapauksessa tarve yötyön teettämiseksi ei synny työnantajan määräysvallan ulkopuolella olevista äkillisistä tai yllättävistä tapahtumista.

Aluehallintovirasto ei ole päätöksessään tarkastellut erikseen, voisiko yötyön tekemisen sallia työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettun työn teknisen laadun perusteella. Kuten yllä tuli esille, on kysymys tavanomaisesta uimahallin puhtaanapitotyöstä. Sen teknisen laadun ei ole osoitettu vaativan työn tekemistä yöaikaan vaan teknisiä ongelmia pääosin saunojen siivouksessa syntyy uimahallin aukioloaikojen johdosta. Saunatiloja ei siis voida X:n mukaan siivota ilman yötyötä ajankohtana, jolloin saunojen lämpötila olisi laskenut lähes huoneenlämmön tasolle.

Näin ollen kysymys ei ole työn teknisen laadun vaatimasta yötyöstä vaan uimahallin omistajan päättämien aukioloaikojen aiheuttamasta siivoustyön vaikeudesta.

Edellä esitetyillä perusteilla työneuvosto hylkää oikaisuvaatimuksen.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 14 kohta (1003/2014).

Äänestys

Päätös (4-1) perustuu puheenjohtaja Ahtelan sekä jäsenten Douglas ja Hjelt sekä varajäsen Janaksen mielipiteeseen. Jäsen Leppänen esitti eriävän mielipiteen.

Eriävä mielipide

Oikaisuvaatimuksen tehnyt työnantaja on hakenut poikkeuslupaa yötyön teettämiseen kuudella puhtauspalvelutyöntekijällä uimahallissa. Poikkeuslupaa on haettu ajalle 27.8. – 7.10.2018.

Työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan yötyötä saadaan teettää suoraan lain nojalla sellaisissa huolto- ja korjaustöissä, jotka ovat välttämättömiä yrityksissä, yhteisöissä tai säätiöissä suoritettavan työn säännöllisen kulun ylläpitämiseksi tai töissä, joita ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa tai jotka ovat välttämättömiä vahinkojen estämiseksi tai niiden rajoittamiseksi.

Lain esitöiden (HE 34/1996) mukaan säännöksessä tarkoitettuina töinä, joita ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa, voidaan pitää töitä, jotka aiheuttavat häiriöitä esimerkiksi melun ja pölyn muodossa säännölliselle työlle. Lisäksi työntekijöiden työturvallisuus tai asiakkaiden turvallisuus saattavat vaatia työn tehtäväksi yöaikaan. Tällaista työtä voisivat olla muun muassa erikoissiivoukset ja erilaiset automaattiseen tietojenkäsittelyyn liittyvät tehtävät, jotka on välttämättä tehtävä yöaikaan muiden työntekijöiden tai asiakkaiden poissa ollessa.

Katson, ottaen huomioon lain esityöt ja asiassa esitetyn selvityksen kokonaisuudessaan, että oikaisuvaatimuksessa tarkoitettu työ on työaikalain 26 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaista työtä, jota ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa. Näin ollen työnantaja saa teettää yötyötä jo suoraan työaikalain nojalla eikä aluehallintoviraston poikkeuslupaa tarvita.

Työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 14 kohdan (1003/2014) mukaan yötyötä saadaan teettää aluehallintoviraston poikkeusluvalla ja sen määräämillä ehdoilla työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat.

Katson, että oikaisuvaatimuksessa tarkoitettu työ täyttää myös työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdan soveltamisedellytykset.

Hyväksyn oikaisuvaatimuksen ja kumoan aluehallintoviraston asiassa tekemän päätöksen.